

Politici zien door de stad de bomen niet meer: bomen tonen hoe politici het spoor bijster zijn

Zonder gebouwen en mensen geen stad, maar zonder natuur evenmin. Groene en blauwe infrastructuur - zoals gras, struiken, bomen, vijvers en rivieren - zorgt voor de leefbare omgeving die elke stadsbewoner nodig heeft. Propere lucht, afkoeling, een rustgevende omgeving zijn belangrijk om gezond te blijven, en hoe warmer en extremer de omstandigheden, hoe meer stadsbewoners afhankelijk zijn van natuur in hun omgeving. Groen - en vooral dan grote bomen - vervult niet alleen een cruciale rol in het functioneren van het ecosysteem stad, maar ook voor ons mentale welzijn.

En net op het einde van een zomer waarin het opwarmende klimaat het menselijk (en niet-menselijk) leven op aarde opnieuw sterk bemoeilijkt, maakt het stadsbestuur zijn eigen stedelijke leefomgeving minder leefbaar door 62 gezonde bomen in vliegende vaart, en met groot machtsvertoon, te kappen. Hiermee gaat de politiek momenteel totaal voorbij aan de bezorgdheid van zijn inwoners, het belang van volwassen bomen, houdt ze geen rekening met democratische bezwaren en een lopende beroepsprocedure en heeft ze geen oog voor valabele en voor de hand liggende alternatieven die het leven van deze 62 bomen sparen.

Verstedelijking heeft veel goede zaken met zich meegebracht, maar het koppelt zijn inwoners ook steeds verder los van de natuur waarvan we – meestal onbewust - zo afhankelijk zijn. Die ontkoppeling leidt onder meer tot een totale mismeeistering van onze planeet. Dagdagelijks toont het nieuws over hitte, branden en overstromingen ons ook deze zomer hoe we het klimaat in ijltempo verder ontwrichten. De natuur terug meer ruimte geven is een van de meest duurzame responsen op deze ontwrichting, ook in steden. Stadsnatuur heeft niet veel nodig om zich te ontwikkelen en zijn rol te spelen om ons te voorzien van levensnoodzakelijke dingen zoals gezonde lucht, water, verkoeling en verstrooiing van de geest. Maar groen, zeker bomen, heeft wel nood aan ruimte en tijd om te groeien. Bomen die die tijd krijgen brengen blijheid en zijn voor veel stedelingen een belangrijke reden dat zij kunnen blijven functioneren en (over)leven in een stad. Maar ook andere stadsbewoners zoals bijvoorbeeld vogels en de wettelijk beschermde vleermuizen hebben bomen nodig om te overleven. Naar deze bewoners is zelfs geen onafhankelijk onderzoek gedaan, laat staan dat zij bezwaarschriften zouden kunnen ingediend hebben.

De verbondenheid van stadsbewoners met de bomen in hun buurt is al vele malen duidelijk geworden. Het hoeft dan ook niet te verbazen dat buurtbewoners emotioneel reageren en hun bomen proberen beschermen, zeker nadat ze in het verleden al meermaals en massaal aangegeven hebben (met meer dan 3000 ingediende bezwaren eerder dit jaar) dat het kappen van bomen voor hen geen optie is, zeker gezien de alternatieven voor de tram, en de nog lopende beroepsprocedure.

Dat de politie massaal ingezet wordt op vreedzame burgerprotesten naar aanleiding van het kappen van bomen in Deurne, mensen arresteert, vernedert en verkeerde informatie over de protesterende burgers de wereld in stuurt is choquerend. Opnieuw probeert men vreedzame burgers die inzitten met hun leefomgeving, en het leven van bomen willen redden, te framen als radicale, en uiteraard linkse, extremisten. Zo poogt men de publieke opinie tegen de demonstranten te keren en voedt men de jarenlange brainwashing dat opkomen voor het milieu, je leefomgeving, crimineel is en in strijd met de democratie. Verkozen politici leggen hierbij echter systematisch de democratische stemmen naast zich neer. Dit is blijkbaar niet enkel zo in de internationale politieke arena, maar jammer genoeg ook op het stadsniveau in Antwerpen. Op stedelijk niveau zouden politici het dichtst moeten staan bij de inwoners van hun stad waar ze zelf wonen, maar in dit geval wonen zij waarschijnlijk in andere buurten.

Bij infrastructuurwerken wordt groen nog steeds stiefmoederlijk behandeld, zoals de schaampek van Antwerpen, het Operaplein, ten overvloede bewijst. Groen moet ook als eerste wijken. Waarom kijkt men niet of er ruimte kan gecreëerd worden door het verwijderen van gebouwen, of andere grijze infrastructuur? Deze mogelijkheid lijkt een no-brainer te zijn voor politici, terwijl ze volledig voorbij gaan aan het enorme belang van bomen. Het planten van nieuwe, jonge, bomen is steeds een enorme devaluatie van wat uitgroeide bomen betekenen. Bedenk maar eens een bos met bomen van twee meter hoog, of van 15 meter. Het belang van volwassen bomen – we spreken ook wel over ecosysteemdiensten, of wat zij kunnen betekenen voor bijvoorbeeld de luchtkwaliteit, verkoeling, biodiversiteit - is vele keren (tot meer dan honderd keer) groter dan deze van kleine bomen. Deze kleine bomen zijn bovendien veel gevoeliger voor de steeds stressvollere stadsomgeving, en overleven dikwijls hun eerste stadsjaren niet.

Terwijl Europa wereldwijd de snelst opwarmende regio is, en hittegolven, droogtes en overstromingen een zekerheid geworden zijn, laten politici de burger steeds vaker in de kou staan. Dat heeft veel te maken met hun ecologische ongeletterdheid en hun totale loskoppeling van de eigen leefomgeving. Maar om een gezonde stad te creëren, die klaarstaat voor de toekomst is er slechts één mogelijkheid. Onze steden zullen massaal moeten vergroend worden om te weerstaan aan wat nog allemaal op ons afkomt. En net als veel grijze infrastructuur moet groen, en zeker grote bomen, gekoesterd worden en beschouwd worden als iets waar men niet aan kan raken. Dat is iets wat buurtbewoners al lang weten en dagdagelijks voelen. Bomen zijn een belangrijk onderdeel van de identiteit van een buurt. Bomen doden is vrienden doden en wordt door elke buurtbewoner hard gevoeld in alle seizoenen, bijvoorbeeld in de lente als vogels er hun lied zingen, en des te meer tijdens de eerstvolgende van de vele hittegolven.

Deze bijdrage wordt ondertekend vanuit de Universiteit Antwerpen door:

prof. Roeland Samson, Milieu- en Stadsecologie

prof. Lieven Bervoets, Ecosphere

prof. Ann Crabbé, Centre of Research on Environmental and Social Change

prof. Marcel Eens, Behavioural Ecology and Ecophysiology Group

prof. Ivan Janssens, Global Change Ecology Center

prof. Stijn Oosterlynck, Centre of Research on Environmental and Social Change

prof. Erik Matthysen, Evolutionary Ecology Group

dr. Marilyn Roland, Plants and Ecosystems

dr. Joke Van den Berge, Global Change Ecology Center

prof. Stefan Van Dongen, EVECO

Voor verdere vragen en/of toelichting mag u me steeds contacteren.

Met vriendelijke groeten

prof. Roeland Samson

Milieu- en Stadsecologie

Departement Bio-ingenieurswetenschappen

Universiteit Antwerpen

0498/54.29.68